

6.10.2022

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan kokous

Aika torstai 6.10.2022 klo 9.00-11.00

Paikka Microsoft Teams

Osallistujat valtioneuvoston controller Jaana Kuusisto, valtiovarain controller -toiminto (puheenjohtaja)
valtioneuvoston apulaiscontroller Esko Mustonen, valtiovarain controller -toiminto (varapuheenjohtaja)

johtava asiantuntija Pasi Ovaska, valtioneuvoston kanslia
talousjohtaja Risto Hakoila, ulkoministeriö
tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö
turvallisuuspäällikkö Kari Santalahti, sisäministeriö
neuvotteleva virkamies Elina Saarimaa, puolustusministeriö (Kristiina Olssonin sijaisena)
budjettineuvos Juha Halonen, valtiovarainministeriö
neuvotteleva virkamies Heli Iirola, valtiovarainministeriö
erityisasiantuntija Tuija Laukkanen, maa- ja metsätalousministeriö (Jukka Nummikosken sijaisena)
hallitusneuvos Veera Kojo, liikenne- ja viestintäministeriö
johtava asiantuntija Ville Autero, työ- ja elinkeinoministeriö (talouspäällikkö Taina Vähimaa)
talousjohtaja Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö
apulaisjohtaja Väinö Viherkoski, Valtiontalouden tarkastusvirasto
apulaisjohtaja Tanja Wistbacka, Valtiokonttori
johtava riskienhallinnan asiantuntija Heikki Launiemi, Kansaneläkelaitos
tietohallintoneuvos Tuija Kuusisto, valtiovarainministeriö (johtava asiantuntija, VAHTI-pääsihteeri Kimmo Rousku, Digi- ja väestötietovirasto / VAHTI-johtoryhmä)

assistentti Taru Mäkelä, valtiovarain controller -toiminto, sihteeri

Kutsuttuina asiantuntijoina

johtaja Jaakko Eskola, Valtiontalouden tarkastusvirasto
hankejohtaja Seija Friman, Valtiokonttori
erityisasiantuntija Terhi Sääskilähti, valtiovarainministeriö

Poissa talousjohtaja Kristiina Olsson, puolustusministeriö
tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
talouspäällikkö Timo Jaakkola, ympäristöministeriö

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Puheenjohtaja tiedotti neuvottelukunnan jäsenmuutoksista.

2 Sisäisen valvonnan tila ja hyvät käytänteet – VTV:n tarkastushavainnot vuoden 2021 tilintarkastuksen pohjalta

Johtaja Jaakko Eskola, Valtiontalouden tarkastusvirasto

Jaakko Eskola Valtiontalouden tarkastusvirastosta esitteli tilintarkastuskertomuksen huomioita viime keväänä raportoiduista tilintarkastuksista. Eskola taustoitti tilintarkastuksen toimintatapaa. Tarkastus toteutetaan keskitetysti koko valtionhallintoon niiltä osin, kun se on mahdollista. Jokaiseen kirjanpitoyksikköön pyritään säilyttämään henkilöyhteydet asioiden käsittelyn helpottamiseksi. Kaikki kirjanpitoyksiköt tarkastetaan kuuden tiimin toimesta, joista kaksi tarkastaa keskitetysti. Data-analytiikalla on tarkastuksissa merkittävä osuus.

Eskola kertoi, että talousarviota noudatetaan tunnollisesti. Huomautus annettiin yhdeksälle kirjanpitoyksikölle ja korjauksia tehtiin vuoden aikana. Olennaisuusraja on lähtökohtaisesti standardien mukainen ja laskelmissa ja liitetiedoissa ei ole tullut esiin olennaisia sisällöllisiä puutteita. Tilikauden aikana käsitellään väli- ja havaintoraporteilla asioita laidasta laitaan; esim. henkilöstöhallinnon prosessien kehittäminen ja valtionavustusprosessin kehittäminen. Palautteet on annettu pääosin havaintoraporteilla ja kirjanpitoyksiköt suhtautuvat havaintoihin vakavasti.

Eskola kertoi, että pääviestit valtion taloudenhoidon osalta ovat 1) Valtion taloudenhoidon prosessit ovat varsin luotettavia, yhtenäisiä ja tehokkaita, 2) Talousarviota noudatetaan hyvin ja 3) VTV:n havaintoihin reagoidaan hyvin ja asiat saatetaan kuntoon. Näistä Eskola nosti esille taloudenhoidon tehokkuuden ja luotettavuuden. Näihin liittyen on toteutettu uudistuksia, jotka ovat lisänneet taloudenhoidon tehokkuutta ja laatua. Hän kuitenkin sanoi, että kun tehokkuutta lisätään, niin samanaikaisesti luotettavuus heikkenee, eli kyseessä on ns. "trade-off" –tilanne. Tavoiteltavaa onkin ohjattu kokonaisuus ja yhtenäisyys, ei mennä pelkästään tehokkuus tai luottamus edellä. Prosessien ja toimintatapojen ohjaus- ja johtamisvastuu on keskeisesti konsernitomijoilla.

Tilintarkastuksen yhteenvetoraportti vuodelta 2021 tuo esille hyviä käytäntöjä ja toimivia kontroleja. Se perustuu pääosin tiimien teematarkastuksiin.

3 Yhteistyön tiivistäminen Valtiokonttorin ja sisäisten tarkastajien kesken

Apulaisjohtaja Tanja Wistbacka, Valtiokonttori

Hankejohtaja Seija Friman, Valtiokonttori

Tanja Wistbacka ja Seija Friman puhuivat yhteistyön tiivistämisestä Valtiokonttorin ja virastojen sisäisten tarkastajien kesken. Tanja Wistbacka kertoi ensin VTV:n tarkastushavaintojen aiheuttamista toimenpiteistä Valtiokonttorissa. Havaintojen perusteella kehitetään ja päivitetään määräyksiä ja ohjeita, nostetaan esille huomioitavia asioita erilaisissa tilaisuuksissa, keskustellaan Palkeiden kanssa tarvittavista kehittämistoimenpiteistä palvelutuotannon prosesseissa ja –järjestelmissä sekä tarvittaessa ollaan suoraan yhteydessä kirjanpitoyksiköihin.

Seija Friman kertoi yhteistyön tiivistämisestä sisäisen tarkastuksen kanssa tarpeesta maksuun –prosessissa. Tarpeesta maksuun –prosessia ohjataan pääasiassa ns. hyvät käytännöt –ohjeilla, joilla pyritään informoimaan suositeltavista tavoista toimia; ne eivät siis ole määräyksiä.

Näiden lisäksi on erilaisia yksityiskohtaisia kontrolliohjeistuksia työn alla. VK:lla ei ole näkymää kirjanpitoyksiköiden sisäiseen toimintaan eikä suoraa tietoa ohjeiden ja yhteisten toimintamallien noudattamisesta toisin kuin VTV:lla. Friman sanoi, että tähän ei myöskään olisi resursseja. VK saa tietoa kirjanpitoyksiköiden ohjeiden vastaisesta toiminnasta joko virastoilta suoraan tai VTV:n raporteilta.

Valtiokonttorissa haluttaisiin tiivistää yhteistyötä virastojen sisäisten tarkastajien kanssa. VK haluaisi tuottaa materiaalia, joka tukisi virastojen sisäistä tarkastusta siinä, miten tarkastaa erityisesti Tarpeesta maksuun –prosessia sekä keskustella tarpeesta maksuun –prosessin keskeisistä tarkastuskohteista. VK:ssa on myös tunnistettu tarve saada tietoa annetun ohjeistuksen vastaisista havainnoista ja ohjeiden toimivuudesta.

Sisäisen tarkastuksen jaoston puheenjohtaja Heli Irola sanoi, että asiasta voitaisiin keskustella ja jatkotyöstä sisäisen tarkastuksen jaostossa. Jaostolaisten näkemyksiä asiasta olisi hyvä kuulla. Nostettiin myös esille se, että pitäisi olla oikeanlaiset välineet tarkastustyön tekemiseen. Tulisi myös pohtia, miten määräyksiä ja ohjeistuksia voitaisiin kehittää virastojen toivomalla tavalla. Tärkeää on keskustelu ja kommunikaatio VK:n ja virastojen sisäisten tarkastajien välillä.

4 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Pöytäkirja hyväksyttiin sellaisenaan.

5 Riskienhallinnan jaoston ajankohtaiset asiat ja muu valtioneuvoston riskienhallinnan kehittämisen tilannekatsaus (liitteet 2 ja 3)

Valtioneuvoston apulaiscontroller Esko Mustonen, valtiovarainministeriö

Valtioneuvoston controller Jaana Kuusisto, valtiovarainministeriö

Erityisasiantuntija Terhi Sääskilahti, valtiovarainministeriö

Esko Mustonen kertoi riskienhallinnan jaoston ajankohtaisista asioista. Tärkeimpänä on riskienhallinnan käsikirjan valmistelu. Jaoston edellisessä kokouksissa käsiteltiin laajennettua dispoitiota. Tarkoitus on tuottaa käsikirja ylimmän johdon käyttöön ja helpottaa riskienhallinnan käytäntöjen organisointia ja toimeenpanoa sekä auttaa riskienhallintaan liittyvässä viestinnässä. Tavoitteena on, että käsikirja olisi alkukevästä 2023 lausuntokierroksella ja keväällä valmis.

Toinen kehittämiskohde on yhteiset prosessit ja riskienhallinnan kytkeminen niihin. Eri tahojen kanssa on käyty vuoropuhelua liittyen erityisesti ennakointiin, säädösvalmisteluun ja riskienhallinnan kytkemisestä budjettiprosessiin.

Terhi Sääskilahti kertoi valtion taloudellisiin riskeihin liittyvän riskisanaston kehittämisestä. Projektin konkreettisena tuotoksena on sanastojulkaisu, jolla varmistetaan, että valtion taloudellisiin riskeihin liittyvät keskeisimmät käsitteet ja niiden sisältö ovat yhteensopivia ja ymmärrettäviä. Sanastotyö tukee myös riskienhallinnan käsikirjaa. Hankintapäätös on tehty lokakuun alussa ja tavoitteena on, että sanastotyö olisi valmis toukokuussa 2023.

Jaana Kuusisto kertoi, että on selvitetty mahdollisuutta toteuttaa hanke riskienhallinnan strategisen ja normatiivisen tason kehittämiseksi. Hanke toteutettaisiin ns. TSI-hankkeena (EU:n teknisen tuen väline) ja että hankkeesta tultaneen jättämään hakemus. Hankkeen toteuttamisvaihe käynnistyisi syksyllä 2023.

6 Sisäisen tarkastuksen jaoston ajankohtaiset asiat (liite 4)

Neuvotteleva virkamies Heli Irola, valtiovarainministeriö

Heli Irola kertoi sisäisen tarkastuksen jaoston ajankohtaisista asioista. Jaostossa on henkilömuutoksia; uusi jäsen sisäministeriöstä ja tällä hetkellä kolmesta ministeriöstä puuttuu jäsen. Osasta ministeriöistä saataneen vielä edustus.

Jaoston kokous pidettiin 28.9. ja siellä keskityttiin korruptionvastaisen toimenpideohjelman hankkeisiin, joita jaostolle on vastuutettu kolme. IA Insightin kanssa on valmisteltu korruptioriskeihin liittyviä ohjeita virastoille ja laitoksille. OM:n kanssa pohditaan ohjeisiin liittyvää viestintää. Alenperin ajatuksena oli korruptioriskeihin liittyvät ohjeet sisäisille tarkastajille, mutta OM:n hyväksynnällä otsikko muutettiin muotoon ohjeet virastoille ja laitoksille. Haluttiin korostaa, että korruptionvastainen toiminta ei ole sisäisten tarkastajien vaan johdon vastuulla.

Kaksi muuta hanketta ovat sisäisen tarkastuksen riippumattomuus, jonka valmisteluun on perustettu pienryhmä sekä riittävän tiedonsaannin varmistaminen, jota valmistelee VVC.

Sisäisille tarkastajille järjestetään raportointikoulutusta. VVC ja Palkeet järjestävät kaksi puolen päivän koulutusta, toisen marraskuussa ja toisen joulukuussa. Koulutuksissa käsitellään valmisraporttien hyödyntämistä tarkastuksissa.

7 Muut asiat

Ei muita asioita.

8 Seuraava kokous

24.11.2022 klo 9.00-10.30 (läsnäkokous)

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 10.55.

Liitteet

- Liite 1. Pöytäkirjaluonnos 2.6.2022
- Liite 2. Riskienhallinnan jaoston ajankohtaiset asiat
- Liite 3. Valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan kehittämisen tilannekatsaus
- Liite 4. Sisäisen tarkastuksen jaoston ajankohtaiset asiat